

آینه

اقتصاد

اصلاحات ممنوع!

● **محسن آرمین:** شبکه‌های تلویزیونی فارسی‌زانی نظیر «VOA»، «من‌وتو» از نظر کلاس حرفه‌ای قابل مقایسه با بی‌بی‌سی نیستند. آنها خود را رسانه‌ای ضدجمهوری اسلامی ایران تعریف کرده‌اند، بنابراین ضرورتی هم برای پنهان‌کردن انگیزه و اغراض خود نمی‌بینند. اما بی‌بی‌سی از نظر کلاس کار حرفه‌ای با دیگر رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور قابل مقایسه نیست. بیدیهی است که هر رسانه دیگری اهداف تبلیغاتی و سیاسی خاص خود را تعقیب می‌کند اما بی‌بی‌سی اهداف خود را همواره در ضمن رعایت اصول حرفه‌ای و ظرایف کار رسانه‌ای پی گرفته است... بی‌بی‌سی طی این ایمن ماجرا [اعتراضات اخیر] برخلاف شیوه معهود، به وضوح و آشکارگی تمام از سطح حرفه‌ای خود فاصله گرفت. خط خبری و تبلیغاتی بی‌بی‌سی در این مدت را می‌توان اینچنین خلاصه کرد: پایان کار اصلاح‌طلبان و فقدان نیروی سیاسی مردمی و موجه در درون نظام که بتوانند مطالبات مردم را پیگیری کند و ضرورت انتقال رهبری اپوزیسیون به خارج از کشور و پوشاندن این قبا بر تن رضا پهلوی. دم خروس را آنجا می‌شد مشاهده کرد که او نقل می‌کردند تا مخاطبان به این نتیجه برسند که خاتمی هم صف خود را از مردم جدا کرده و صلاحیت نمایندگی مطالبات اجتماعی را ندارد. به گمان من این تغییر خط تبلیغاتی، نه اتفاقی است و نه تصمیمی است که در سطح بی‌بی‌سی اتخاذ شده باشد. هم‌زمانی این تحول با اظهارات تیلرسون، وزیر امور خارجه آمریکا مبنی بر تلاش و حمایت دولت این کشور از تغییر رژیم ایران از طرق مسالمت‌آمیز! را نمی‌توان تصادفی دانست.

نقشه‌راهی از میان آشوب‌ها

● خسارت رقابت‌های ناسالم سیاسی تجربه دیگری است که پیامدهای منفی آن را در این حوادث نمی‌توان نادیده انگاشت. آسیب‌های ناشی از تخریب‌های رقبای انتخاباتی، رقابت با اصل نظام و سیاه‌نمایی نسبت به گذشته نظام و... به‌ویژه در انتخابات اخیر، نقشی اساسی در کاهش امید به آینده و ایجاد خلا فکری و ذهنی برای مخاطبین به‌ویژه نسل جوان کشور داشته و دارد... ذوق‌زدگی برخی از رسانه‌ها و فعالان سیاسی داخل از اوج‌گیری برخی از تحرکات تخریبی که اصول و مبانی نظام را هدف گرفته و به‌تبع آن توصیه‌های خود را به سمت عدول نظام از مواضع ارزشی و تمکین نسبت به برنامه‌های دوم و سوم و دست‌برداشتن از اقتدار هسته‌ای و یا حمایت از نیروهای مقاومت جهت داده بودند، نکته دیگری است که به آسانی نمی‌توان از کنه‌ها مدعیان و عاملان آن گذشت. پیامدها و آثار این‌گونه مواضع به‌گونه‌ای است که برای برخی از مراکز اطلاعاتی و امنیتی تردیدی باقی نمانده است که بخشی از آن فضاسازی‌ها و حتی ناکارآمدسازی‌ها با این هدف صورت گرفته که برای مردم و برخی مسئولان چاره‌ای جز کوتاه‌امدن در برابر نظام سلطه باقی نماند. نوع عمل فعالان و جریان‌های سیاسی کشور در مواجهه با این آشوب‌ها در مقایسه با صحنه‌های گذشته از نکات مهم دیگر حوادث اخیر است. بعضی از کارشناسان یکی از دلایل فروکش‌کردن سریع آشوب‌های اخیر را فاصله‌گیری سریع جریان اصلاحات و گروه‌های مجوری آن با مقایسه با فتنه ۸۸ می‌دانند... این‌گونه حوادث می‌تواند منشأیی برای بازنگری در سیاست‌ها و روندهای گذشته و اتخاذ الگویی مناسب برای تعاملات سیاسی باشد.

اسم‌ها

ابراهی تیره در آسمان آبی ایران

● **علی‌رضا دلاوری:** از نظر من حوادث اخیر لایه‌های مختلفی از انتقام‌گیری خشن و کور گرفته تا مطالبات سیاسی یا معیشتی دارد که هر یک از آنها بیان‌های طغیان‌های سیاسی نسبت به نظم و نظام یا بی‌نظمی و بی‌نظامی موجود تلقی می‌شود. طبقه متوسط به‌عنوان یک نیروی استراتژیک هنوز وارد این فضا نشده است... اصلاح‌طلبان برای حل بحران موجود نیز باید به خیابان بروند، اما به شکل خاص و متفاوت با آنچه اخیراً در خیابان‌ها رخ داد؛ به دو شکل می‌توان وارد خیابان شد؛ یا اجازه میتینگ‌های بزرگ بدهند که این شیوه رمزپنداری با کارهای دیگران ندارد و از این رو خیلی معنادار نیست، یا اجازه حضور به‌عنوان بحث خیابانی بدهند. هنوز کسی روی این استراتژی فکر نکرده است. این‌گونه می‌توان فضای انتقامی را به فضای گفت‌وگویی تبدیل کرد. این نوع از بحث‌های خیابانی را در اسفند ۵۷ تا تقریباً سال ۵۸ در تهران داشتیم و باعث شده بود فضاهای شهرهای بزرگ آرام شود. بدون توجه به نگاه حل منازعاتی که بسیار ضعیف است، نمی‌توانیم به ذهنیت موضع طرف مقابل راه یابیم. ازاین‌رو دستور کار نیروهای سوم و اصلاح‌طلب تعمیق نگاه حل منازعه در عرصه سیاست ایران است.

politics@sharghdaily.ir

دیپلماسی

اتحاد برجامی

و لازم‌الاجرا بودن آنها نیز در ماهیت وجودی‌شان نهفته است. از نظر ماهوی می‌توان برجام را شبیه به معاهده لیسبون قلمداد کرد که در سال ۲۰۰۷ سرنوشت اتحادیه اروپا به واسطه آن رقم خورد. با تحریکات هدف‌دار ترامپ در پی اثر جلوه‌دادن برجام این واقعیت بیش‌ازپیش روشن شد که با هر موضع مخالفت‌آمیز او بر حمایت بین‌المللی از برجام به‌ویژه از جانب اعضای اتحادیه اروپا افزوده شد. اکنون برجام با قواعدی که حیثیت حقوقی نظام حاکم بر معاهدات بین‌المللی بر مبنای آنها استوار شده است، عجین شده و شکست آن یعنی فروپاشی این نظام حقوقی. مشاوران ترامپ به‌خوبی می‌دانند در صورت خروج آمریکا از برجام علاوه بر اینکه دوستان تاریخی آمریکا برای منزوی‌کردن این کشور به سرعت متحد خواهند شد، نقطه عطفی خواهد بود در روابط بین‌الملل که پس از آن هیچ مناقشه بین‌المللی را نمی‌توان از راه‌های مسالمت‌آمیز و طرق دیپلماتیک حل‌وفصل کرد. ناگفته پیداست با وجود مانع‌تراشی‌های

عیسیٰ محمدی، مدیرکل دیپلماتیک وزارت امور خارجه

همه‌پشت برجام

لاریجانی: تغییر در ساختار توافق هسته‌ای را نمی‌پذیریم

انرژی اتمی تأکید کرد: تعهدات برجامی ما براساس پروتکل الحاقی و پادمان، رفع سوالات آژانس و دسترسی تکمیلی طبق آنچه در پروتکل آمده در حال اجراست که در چندین گزارش آژانس نیز به آن اشاره شده و اکنون هیچ موضوعی درخصوص دسترسی‌ها روی میز آژانس نیست. در جمهوری اسلامی ایران هیچ شخصیتی اجازه دسترسی آژانس به سایت‌های نظامی را نمی‌دهد و چنین موضوعی در پادمان، پروتکل الحاقی و برجام وجود ندارد. به‌رروز کمالوندی با رد شروط چهارگانه رئیس‌جمهور آمریکا گفت: مواردی را که در گذشته درباره بازرسی از سایت‌های نظامی مانند پارچین داشتیم، بررسی کردند که پرونده آن نیز بسته شد و اکنون هیچ موضوعی که از جانب آژانس مطرح شده باشد که بخواهند به سایتی نظامی دسترسی داشته باشند، نداریم.

حیات‌موگرینی

ام‌ا طرف‌های اروپایی نیز در این بین ساکت

ننشته‌اند. به گزارش «ایسنا» فدریکا موگرینی، مسئول

تحلیل یوسف مولایی از آینده توافق هسته‌ای

اراده ترامپ نمی‌تواند برجام را تغییر دهد

دارد؛ بنابراین شاید آنجا جای مناسبی برای شکایت نباشد. از طرفی یک نهاد بین‌المللی مثل دیوان بین‌المللی دادگستری نیز چون صاحبیت اجرایی در رسیدگی به اختلافات کشورها ندارد، مراجعه به چنین نهادی هم برای ما مقدور نیست. پس نکته باقی‌مانده بحث سرمنده‌سازی کشورهاست. وقتی

کشوری آشکارایک توافق بین‌المللی را نقض می‌کند، همه دولت‌ها و کشورها، جامعه جهانی و افکار عمومی آن کشور را سرزنش می‌کنند. این سرزنش‌ها بی‌هزین نیست. همه اینها ضمانت اجرایی هستند و تأثیرگذارند.

آیا افزودن بند یا ماده‌ای به برجام از لحاظ حقوقی ممکن است؟

این یک بحث شکلی و یک بحث محتوایی دارد. بحث شکلی تابعی از بحث ماهیتی است. بحث ماهیتی یعنی اینکه اراده سیاسی امضاکنندگان این سند به اتفاق یا به اجماع تعلق بگیرد و تغییر و اصلاح شود. هر سندی را که تعدادی از دولت‌ها امضا می‌کنند، قابلیت این را دارد که اصلاح شود و تغییر کند، اما شرط آن این است که اراده سیاسی به‌صورت جمعی وجود داشته باشد. اگر این اراده باشد، باید از مکانیسم خود برجام استفاده شود. کمیسیون برای نظارت بر حسن اجرا از وزرای خارجی کشورها تشکیل شده است و درواقع باید از طریق هیئت‌هایی که آنجا

بر نظر گرفته شده اختلافات را حل کرد. ایران می‌گوید به‌هیچ‌وجه حاضر نیست در برجام تغییر ایجاد شود، اگر موضع ایران برای همیشه و به‌صورت قاطع همین بماند، پس راه برای تغییر و اصلاح بسته خواهد بود. اگر فضایی ایجاد شود که کشورهای امضاکننده به این نتیجه برسند که در مجموع با بعضی از تغییرات موافق هستند، این تغییر و اصلاح ممکن است. البته پیشنهاد ترامپ، درخواست‌های یک‌جانبه است، که تماماً در جهت تأمین منافع آمریکا و به‌هم‌زدن استحکام برجام است و قطعاً بیشتر کشورهای امضاکننده برجام از چنین پیشنهادی استقبال نمی‌کنند. خواسته‌های ترامپ در چارچوب متنی که امضا شده است هیچ‌کدام نمی‌تواند اجرایی شود.

سیاست خارجی اتحادیه اروپا در یادداشتی که روی وب‌سایت رسمی خود قرار داده است، با اشاره به نشست روز پنجشنبه وزiran امور خارجه ایران و سه کشور اروپایی که به سرپرستی او در بروکسل برگزار شد، نوشت: «توافق هسته‌ای کارساز بوده، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تاکنون ۹ بار این توافق را تأیید کرده و این توافق برای امنیت اروپا و تمام جهان ضروری است، اینکه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا روز جمعه تأیید کرد که آمریکا به تعهداتش عمل می‌کند، یعنی تمدید تعلیق تحریم‌های هسته‌ای ایران در چارچوب برجام گامی مثبت است». او تصریح کرد: «نشست ما در بروکسل هم فرصتی بود تا درباره دیگر مسائلی که ارتباطی با توافق هسته‌ای ندارند، از جمله اعتراض‌های اخیر در ایران، تنش‌ها در خاورمیانه و برنامه موشکی بالستیک ایران گفت‌وگو کنیم. اینها مسائلی هستند که اروپایی‌ها نسبت به آنها نگرانی دارند و ما متعهدیم که خارج از چارچوب توافق هسته‌ای، حتی با عزمی بیشتر

ترامپ دستاوردهای برجام روبه‌رؤز نمود بیشتری دارد و یکی از بارزترین آنها اجماع کشورهای قدرتمند بر صلح‌آمیزبودن فعالیت‌های کشورمان در زمینه فعالیت‌های هسته‌ای است. وقتی بدون هیچ رازینی و هماهنگی قبلی، رهبران مؤثر کشورهای قدرتمند یکپارچه در باره برجام و حتی فراتر از آن درباره اظهارات و حتی تحریم‌های جدید ترامپ موضع مشترک گرفته و او را سرزنش می‌کنند، نشان از موفقیت‌آمیزبودن و اثربخش بودن برجام دارد. بدون اغراق باید‌گفت پس از دوران طلایی گفت‌وگوی تمدن‌ها این دوره بهترین و بالنده‌ترین دوره در تاریخ روابط بین‌الملل کشورمان پس از انقلاب اسلامی محسوب می‌شود. پیروزی برجام یعنی ثبات و اقتدار ایران و شکست آن یعنی ناپایداری نقش‌آفرینی ایران در صحنه‌های بین‌المللی. اکنون مهم‌ترین راه برای عبور از این دشواری‌ها «اتحاد برجامی» در داخل کشور و حمایت همه‌جانبه از آن به‌عنوان دستاوردی تاریخی و مطابق با منافع ملی است.

به آنها رسیدگی کنیم».

فشار موشکی از سوی اروپا

طیفی از بین اروپایی‌ها نیز اگرچه بر ادامه‌یافتن برجام تأکید دارند اما بر واردکردن فشار بر ایران در مورد برنامه موشکی ایران نیز پافشاری می‌کنند. به نظر می‌رسد فرانسه در بین همتایان اروپایی‌اش ابتکار عمل را در دست گرفته و در حال رازینی با دیگران است. درحالی‌که مکرون روز پنجشنبه با ترامپ تلفنی صحبت کرده و تلاش کرده بود او را متقاعد به ماندن در برجام کند، روز گذشته رازینی با طیف دیگر مخالف برجام را آغاز کرده است؛ رژیم اسرائیل، کاخ الیزه در بیانه‌های اعلام کرده که رئیس‌جمهوری فرانسه با نخست‌وزیر اسرائیل گفت‌وگوی تلفنی داشته و بر ضرورت احترام به توافق هسته‌ای ایران تأکید کرده است. در این بیانه با وجود تأکید بر حفظ برنامه هسته‌ای ایران آمده است که دو طرف بر ضرورت مقابله با برنامه موشکی ایران و فعالیت‌های منطقه‌ای تأکید کردند. منابع اسرائیلی نیز اعلام کردند نتاناهو، نخست‌وزیر اسرائیل در این تماس تلفنی مکرون را به بازنگری در توافق هسته‌ای تشویق کرده است. همچنین کانال ۱۰ اسرائیل گزارش داد: جن هکر، مشاور ارشد مرکز روز جمعه با یوسی کوهن رئیس موساد و میرین شایات مشاور امنیت ملی اسرائیل دیدار کرد و به آنها متذکر شد که برلین به همراه دیگر طرف‌های اروپایی برجام خواهان حفظ این توافق هستند و مایل به لغو یا اصلاح آن نیستند به گزارش ایسنا، او در این دیدار اعلام کرده که برلین خواهان حفظ توافق هسته‌ای با ایران است اما آماده است با اسرائیل برای مقابله با تهران در موضوعات دیگر همکاری کنند... قائم‌مقام نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی در وین هم در گفت‌وگو با «اینترفاکس»، با بیان اینکه تغییر برجام غیرسازنده، غیرممکن و غیرقابل پذیرش است، گفت: «اظهارات رئیس‌جمهور ترامپ در آخرین بیانه خود درباره تمدید تعلیق تحریم‌های ایران اسفندبار است». «مسکو امیدوار است که بازرسی‌های آژانس از تأسیسات هسته‌ای ایران مطابق با برجام ادامه داشته باشد. درخواست ترامپ برای انجام بازرسی‌های نامحدود از تأسیسات هسته‌ای ایران غیرواقع‌بینانه است».

تحلیل امیرعلی ابوالفتح از بیانه رئیس‌جمهوری آمریکا

ترامپ می‌خواهد هزینه خروج به گردن ایران بیفتد

۱۱ **اما هیاهویی که ترامپ در مورد برجام ایجاد و ضرب‌الاجل‌هایی که مطرح می‌کند موجب شده ایران کمتر از آنچه که می‌شد از برجام منتفع شود.**

ایالات متحده تلاش می‌کند منافع اقتصادی برجام را برای ایران به حداقل برساند به این امید که جمهوری اسلامی ایران از منافع برجام ناامید شود و دست به اقداماتی بزند که هزینه خروج از این توافق برعهده ایران قرار بگیرد. در آن صورت به‌راحتی می‌توانند تحریم‌ها را علیه ایران برگردانند. اما اگر این اتفاق رخ ندهد و ایران مسئولانه و مثل همین یک سال اخیر عمل کند و بهانه دست آمریکایی‌ها ندهد، کاهش فواید مزیت‌های اقتصادی برجام از اهداف دولت حاشیه‌ای و اظهارات ناشیانه بر آن پستی ضرب‌الاجل‌یایی که دولت آمریکا تعیین می‌کند،

تهدید می‌کند که از برجام خارج می‌شود، ولی به آن عمل نمی‌کند. بعد از مدتی کارکرد خود را از دست می‌دهد و این حیثیت امریکاست که به خطر می‌افتد و ترس جامعه جهانی از همکاری با ایران می‌ریزد. به موازات این تهدیدها، همکاری‌ها پابرجاست و در اگرچه همکاری‌های بانکی با بانک‌ها بزرگ انجام نشده، اما امیدی که آمریکایی‌ها بسته بودند که در شرایط خوف و رنجایی که برای برجام ایجاد کرده‌اند همکاری‌های بین‌المللی قطع شود، رخ نداده است.

برجام می‌توانست سرمایه‌گذاران جدیدی نیز جذب کند، درحالی‌که به نظر می‌رسد این جریان متوقف شده است.

من کارشناس تجارت بین‌المللی نیستم، اما این را متوجه می‌شوم که تمام مشکلاتی که در حوزه همکاری‌های خارجی با ورود شرکت‌های خارجی وجود دارد، متأثر از برجام نیست. برجام اگرچه عامل مهمی است، اما نباید فراموش کنیم که در دنیای سیاست و تجارت فاکتورهایی وجود دارد که همه آنها متأثر از برجام نیست. فعالان اقتصادی، سیاست‌مداران و افکار عمومی نباید دچار این خطا شوند که همه مشکلات اقتصادی کشور مربوط به برجام است. فاکتورهایی فارغ از برجام هم وجود دارد که کارشناسان اقتصادی بهتر می‌توانند توضیح دهند.

ادامه از صفحه اول

بدترین وضعیت برجام

او خواسته در همراهی با آمریکا، «معایب وحشتناک» معاهده هسته‌ای را اصلاح کرده و «محدودیت‌های دائمی» بر غنی‌سازی اورانیوم از سوی ایران را که در توافق برجام ۱۵ سال پیش‌بینی شده است، اعمال کنند. در روزهای اخیر، هاله‌ای از بیم و امید توأم با ابهام بر جهان و به‌ویژه کشورهای اروپایی عضو ۵+۱ در قبال تصمیم ترامپ سایه افکنده بود.این کشورها از هر فرصتی برای اعلام پایبندی خود بر برجام استفاده می‌کردند؛ موضوعی که حتی درباره انگلستان، نزدیک‌ترین متحد آمریکا نیز صدق می‌کرد. در چنین شرایطی، ترامپ برخلاف میل باطنی، برای چندمین بار از زمان ورود به کاخ سفید، راجل‌موقت و میانه‌ای را برگزید تا همچنان روبه «چماق و هویج» را در مهم‌ترین توافق بین‌المللی ادامه داده و تهدید «خروج از برجام» را مانند شمشیر داموکلس بر سر آن نگه دارد. برخی از تحلیل‌های خوش‌بینانه، تصمیم اخیر ایالات متحده آمریکا را «شکست ترامپ و پیروزی برجام» و موفقیتی برای جامعه جهانی در حفظ توافق هسته‌ای ارزیابی کرده‌اند. تردیدی نیست از درچپه نگاه جهان و به‌ویژه اتحادیه اروپا که برجام را عنصری کلیدی در ساختار بین‌المللی منع اشاعه هسته‌ای تلقی می‌کند، این تحلیل مقرون به صحت بوده و هر اقدامی را که مانع خروج آمریکا از برجام شود، باید مغتنم شمرد و از آن استقبال کرد؛ اما این رویداد از نگاه ایران چگونه ارزیابی می‌شود؟ با ادامه وضعیتی که ترامپ هرچند ماه یک بار با تصمیم پیش‌بینی‌نشده خود بر جهان و بالطبع بر کشورمان تحمیل می‌کند و در تحلیل نهایی برجام را آچمز کرده و در حالت «نه اجرا و نه توقف» قرار می‌دهد، چه باید کرد؟ شاید بتوان وضعیت کنونی را بدترین حالت برای برجام نامید؛ شرایطی که آمریکا (به هر دلیلی که باشد) از برجام خارج نمی‌شود تا بر اساس آن، ایران تصمیم نهایی خود را بگیرد و در آن باقی نیز نمی‌ماند تا جهان تکلیف خود را بداند؛ در واقع آن را در شرایط خاکستری و به صورت «دوقفلتو» نگاه داشته است که خروجی این وضعیت، ایجاد مانع در روابط اقتصادی بلندمدت اتحادیه اروپا و دیگر کشورهای همسو آمریکا با ایران، مین‌گذاری و نام‌کردن مسیر سرمایه‌گذاری شرکت‌های بزرگ خارجی، استمرار همکاری‌نکردن بانک‌های بین‌المللی، آشفته و نامهربودن بازار داخل و دمیدن بر تنور پروژه ایران‌هراسی است. نتیجه محتمل این رویه، معطل‌ماندن بهره‌مندی ایران از دستاوردهای برجام (جز در مواردی مانند فروش نفت) و تحمیل حالت بیم و امید بر کشورهای جهان در برقراری روابط عادی اقتصادی با ایران است.

افزون بر این نکات، اعمال تحریم‌های گوناگون غیربرجامی بر افراد و شرکت‌ها، به بهانه موضوعاتی مانند برنامه موشکی، مسائل حقوق بشری و مقوله تروریسم است که اروپا مواضع نزدیک‌تری به آمریکا داشته و توان تحمل آن نیز در مقابل فشارهای این کشور بسیار اندک است. اروپا به برجام پایبند است؛ ولی در این موضوعات مواضع آنها به آمریکا نزدیک‌تر است. مضافاً اینکه اروپایی‌ها متحد استراتژیک و قدرتمند خود را هرگز به خاطر ایران رها نخواهند کرد. ازاین‌روی، ایران باید به‌شدت مراقب روابط خود با قاره سبز بوده و موضوعاتی مانند برنامه موشکی، تحولات منطقه و حقوق بشر را که آمریکا با توسل به این‌ها درصدد دورکردن اروپا از ایران است، مدیریت کند. تلاش برای حل مشکلات منطقه با مشارکت کشورهای تأثیرگذار و ازجمله عربستان سعودی حتی در این شرایط بسیار بد روابط، شفاف‌سازی برنامه موشکی و برون‌رفت از مشکلات داخلی در زمینه‌های سیاسی و اقتصادی، می‌تواند مواضع اروپا را در حمایت از ایران و فشار بر آمریکا تقویت کند. در برنامه موشکی، تاجایی‌که برای بازدارندگی و دفاع از سرزمین ملی است، شاید این امر برای غرب حساسیت نداشته باشد و ما از منطقی استوار که می‌توان از آن دفاع کرد، برخورداریم. فشارها عمدتاً زمانی مطرح می‌شود که مسائل حاشیه‌ای و اظهارات ناشیانه بر آن پستی گرفته و ددرسراز می‌شود.

این را که ۱۲۰ روز آینده چه اتفاقی خواهد افتاد، نمی‌توان پیش‌بینی دقیقی کرد و این موضوع به عوامل و مؤلفه‌هایی بستگی دارد که هریک باید در جای و زمان خود تحلیل و بررسی شود؛ ولی به نظر می‌رسد در مقطع بعدی نیز تصمیم ترامپ خروج از برجام باشد؛ زیرا شرایط «نه اجرا و نه توقف» کنونی برجام، مانند شرایط «نه جنگ، نه صلح» و به‌مثابه صلح مسلح است. از این منظر، استمرار این رویه و نگه‌داشتن چماق خروج از برجام بالای سر ایران، می‌تواند گزینه‌ای مطلوب برای تصمیم‌سازان آمریکا باشد. ترجیح آمریکا، استمرار فشار بر ایران به‌ویژه شدن‌دادن نارضایتی از طریق مشکلات اقتصادی، تأثیرگذاری بر دیدگاه‌های متحدان اروپایی و همراه‌کردن آنها در مواردی مانند موضوعات موشکی، تروریسم و حقوق بشر است. آمریکا درصدد است ایران را با این‌گونه اقدامات به ستوه آورده و مسئولیت خروج از برجام را بر ایران تحمیل کند؛ موضوعی که باید به‌شدت مراقب بود و در دام آن نیفتاد. بر این اساس، باید اذعان کرد وضعیت فعلی، روبه‌ای که ترامپ در پیش گرفته و مانعی جدی در پیگیری مفاد برجام و اجرای کامل آن در مواردی که ایران قرار بود از آن منتفع شود، ایجاد کرده، بدترین حالت برای برجام است.